

اولویت‌های شغلی و تحصیلی در میان دانشجویان داروسازی ایران

Career and Educational Preferences among Iranian Pharmacy Students

Nasser Vahdati-Mashhadian,
Seyed Ahmad Heydari Yazdi

ناصر وحدتی، سید احمد حیدری یزدی

دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

Nasser Vahdati Mashhadian, PharmD, PhD
E-mail: vahdatin@mums.ac.ir

نویسنده مسئول:
دکتر ناصر وحدتی مشهدیان
استاد سم‌شناسی دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی
مشهد، مشهد، ایران

ABSTRACT

Background: Precise planning and providing appropriate career field for pharmacists depend on recognition of their interests and their educational and career goals. This study was designed to identify career and educational goals and preferences of pharmacy students and the effective factors on them.

Methods: The study was performed on 150 students of 3rd, 4th and 5th year of pharmacy school, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran. Subjects answered to predesigned questionnaire containing questions about their demographic characteristics and their educational and career goals and preferences. Impact of demographic characteristics on the responses was also statistically analyzed.

Results: 65 (43%) of the students responded to the questionnaires. Of these, 36 respondents (55.4%) were men. Mean (SD) age of the respondents was 22.0 (1.1). Most of the respondents ($n = 44$, 67.7%) stated that after achieving PharmD degree, they do not intend to study in postgraduate levels. Among the group who intended to study in pharmacy residencies, pharmaceutical sciences was the most popular field. Twenty-eight respondents (43 %) stated that research after graduation is one of their preferences. In terms of employment, most respondents (87.7%) preferred to work in the private sector and most of them (80%) predicted a monthly income of between 400 and 4000 dollars for themselves. There was no relationship between age and gender with intention for study in postgraduate fields of pharmacy and work in public sector. However, there was a significant relationship between gender and predicted income as men predicted higher incomes for themselves ($P=0.03$).

Conclusion: Policy makers of medical education need to identify students' interests and goals in order to appropriately guide them during academic years. Exploring pharmacy students' educational and career interests in other parts of the country and with a larger sample size, and developing the essential infrastructures for pharmacists to provide more specialized services seem inevitable.

Keywords: Career Choice; Iran; Pharmacy Education; Pharmacy Students; Private Sector

چکیده

پیش‌زمینه: برنامه‌ریزی دقیق و فراهم آوردن زمینه‌های شغلی مناسب برای داروسازان نیازمند شناخت علایق و اهداف تحصیلی آنان است. این مطالعه به منظور شناخت اهداف و اولویت‌های شغلی و تحصیلی دانشجویان داروسازی و عوامل مؤثر بر آنها انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه بر روی ۱۵۰ نفر از دانشجویان ورودی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. افراد مورد مطالعه به پرسش‌نامه‌ای شامل خصوصیات دموگرافیک و سؤالاتی در مورد اهداف و اولویت‌های شغلی و تحصیلی خود پاسخ گفتند. تأثیر خصوصیات فردی بر پاسخ‌ها نیز مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

یافته‌ها: از میان ۱۵۰ دانشجو گروه هدف، ۶۵ (۴۳٪) نفر به پرسش‌نامه‌های ارائه‌شده پاسخ دادند. از این میان، ۳۶ نفر (۵۵/۴٪) مرد بودند. میانگین (انحراف معیار) سن پاسخ‌دهندگان (۱/۱) ۲۲/۰ بود. بیشتر پاسخ‌دهندگان (۴۴ نفر، ۶۷/۷٪) اعلام کردند که پس از کسب مدرک عمومی، تمایلی به ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر ندارند. در میان گروهی که قصد کسب تخصص داشتند، رشته فارماسیوتیکس محبوب‌تر بود. ۲۸ نفر (۴۳/۱٪) از پاسخ‌دهندگان انجام پژوهش پس از فراغت از تحصیل را از اولویت‌های خود اعلام کردند. از لحاظ اشتغال، بیشتر پاسخ‌دهندگان (۸۷/۷٪) کار در بخش خصوصی را ترجیح دادند و اکثر آنها (۸۰٪) درآمد ماهانه بین ۱ تا ۱۰ میلیون تومان را برای خود پیش‌بینی کردند. بین سن و جنسیت با تمایل برای کسب تخصص و همچنین کار در نهادهای دولتی ارتباط معنی‌داری وجود نداشت. بین جنسیت و سطح درآمدی مورد انتظار ارتباط معنی‌داری وجود داشت به طوری که مردان درآمد بیشتری را برای خود پیش‌بینی کردند ($P = 0.03$).

نتیجه‌گیری: سیاست‌گذاران آموزش پزشکی نیاز به شناسایی علایق و اهداف دانشجویان دارند تا بتوانند در طول دوران تحصیل به طور مناسبی به آنها جهت‌دهی کنند. بررسی علاقه‌های تحصیلی و شغلی دانشجویان داروسازی در سایر نقاط کشور و با حجم نمونه بالاتر، و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای انجام فعالیت‌های تخصصی برای داروسازان ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: اولویت شغلی؛ ایران؛ تحصیل در داروسازی؛ دانشجویان داروسازی؛ بخش خصوصی

مقدمه

سالانه حدود ۱۲۵۰ دانشجوی داروسازی از ۱۷ دانشگاه علوم پزشکی ایران فارغ‌التحصیل می‌شوند.^۱ بازار کار رشته داروسازی بدنبال افزایش فارغ‌التحصیلان، محدودیت بازار کار در شهرهای بزرگ و ورود سرمایه‌گذاران غیرداروساز در سال‌های اخیر دچار تغییرات اساسی شده است.^۲ از سوی دیگر زمینه‌های علمی پیش رو فارغ‌التحصیلان گسترده‌تر شده است. به طوری که تا سال ۱۳۹۲ امکان ادامه تحصیل ۲۳۵ فارغ‌التحصیل داروسازی در رشته‌های تخصصی داروسازی شامل فارماسیوتیکس، شیمی دارویی، فارماکوکینوزی، سم‌شناسی، داروسازی بالینی، کنترل دارو، بیوتکنولوژی دارویی، داروسازی سنتی، اقتصاد و مدیریت دارو، داروسازی هسته‌ای، نانو فناوری دارویی و زیست مواد دارویی فراهم شده است.^۳

برنامه‌ریزی دقیق برای داروسازان و فراهم آوردن زمینه‌های شغلی مناسب برای این گروه از جامعه پزشکی نیازمند شناخت علایق و اهداف شغلی و تحصیلی آنان است. این مطالعه به منظور شناخت اهداف و اولویت‌های شغلی و تحصیلی دانشجویان داروسازی و عوامل مؤثر بر آنها انجام شد.

روش تحقیق

این مطالعه بر روی دانشجویان ورودی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. افراد مورد مطالعه به پرسش‌نامه‌ای شامل خصوصیات دموگرافیک و سؤالاتی در مورد اهداف شغلی و تحصیلی خود پاسخ گفتند. سؤالات شامل موارد زیر بود: ۱. آیا بعد از فارغ‌التحصیلی از دوره عمومی قصد ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر را دارید؟ ۲. اگر تمایل به ادامه تحصیل دارید کدام تخصص داروسازی را ترجیح می‌دهید؟ ۳. آیا برای ادامه تحصیل دانشگاه‌های خارج از کشور را مد نظر دارید؟ ۴. آیا علاقه‌مندید بعد از فارغ‌التحصیلی در امور پژوهشی فعالیت کنید؟ ۵. پس از فارغ‌التحصیلی قصد دارید به صورت خصوصی فعالیت کنید یا در نهادهای دولتی مشغول به کار شوید؟ ۶. درآمد ماهانه‌ای که برای خود پیش بینی کرده‌اید، چقدر است؟

داده‌های فردی پاسخ‌دهندگان و پاسخ‌های آنان در نرم‌افزار آماری وارد گردید و به صورت فراوانی و درصد در جدول گزارش شد. تحلیل آماری بر اساس سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و با استفاده از آزمون کای دو برای بررسی ارتباط دو متغیر کیفی و آزمون t برای بررسی اختلاف میانگین‌ها در دو گروه صورت گرفت.

یافته‌ها

در این بررسی، از میان ۱۵۰ دانشجوی گروه هدف، ۶۵ نفر (۴۳٪) به پرسش‌نامه‌های ارائه‌شده پاسخ دادند. از این میان، ۳۶ نفر (۵۵/۴٪) مرد بودند. میانگین (انحراف معیار) سن پاسخ‌دهندگان (۱/۱) ۲۲/۰ بود و اکثریت آنها (۵۷٪، ۸۷/۷٪) مجرد بودند.

بیشتر پاسخ‌دهندگان (۴۴٪، ۶۷/۷٪) اعلام کردند که پس از کسب مدرک عمومی، تمایلی به ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر ندارند. در میان گروهی که قصد تحصیل در مقطع تخصصی داروسازی داشتند، تخصص فارماسیوتیکس محبوب‌تر بود (جدول ۱). تنها حدود ۱۱ نفر

جدول ۱. خصوصیات فردی پاسخ‌دهندگان و اهداف شغلی و تحصیلی آنان (n = ۶۵)

متغیر	تعداد (%)
سال تحصیلی	
سال سوم	۲۰ (۳۰/۸)
سال چهارم	۲۲ (۳۳/۸)
سال پنجم	۲۳ (۳۵/۴)
ادامه تحصیل	
پاسخ منفی	۴۴ (۶۷/۷)
شیمی دارویی	۱ (۱/۵)
بیوتکنولوژی دارویی	۲ (۳/۱)
فارماکوکینوزی	۰ (۰)
داروسازی سنتی	۱ (۱/۵)
سم شناسی	۳ (۴/۶)
داروسازی هسته‌ای	۱ (۱/۵)
نانوفناوری دارویی	۴ (۶/۲)
فارماسیوتیکس	۵ (۷/۷)
کنترل دارو	۱ (۱/۵)
داروسازی بالینی	۳ (۴/۶)
سطح درآمدی مورد انتظار (ماهانه)	
> ۱ میلیون تومان	۰ (۰)
۱-۵ میلیون تومان	۲۶ (۴۰/۰)
۵-۱۰ میلیون تومان	۲۶ (۴۰/۰)
۱۰-۲۰ میلیون تومان	۱۱ (۱۶/۹)
< ۲۰ میلیون تومان	۲ (۳/۱)

(۱۶/۹٪) تمایل به ادامه تحصیل در خارج از کشور داشتند که در حقیقت حدود نیمی از علاقه‌مندان به کسب تخصص (۵۲/۴٪) را تشکیل می‌دادند. ۲۸ نفر (۴۳/۱٪) از پاسخ‌دهندگان انجام پژوهش پس از فراغت از تحصیل را از اولویت‌های خود اعلام کردند. از لحاظ اشتغال، اکثریت پاسخ‌دهندگان (۸۷/۷٪) اعلام کردند که ترجیح می‌دهند به طور خصوصی فعالیت کنند و تنها ۸ نفر (۱۲/۳٪) کار در نهادهای دولتی را از اولویت‌های خود دانستند. اکثریت پاسخ‌دهندگان (۸۰٪) پس از فارغ‌التحصیلی، درآمد ماهانه بین ۱ تا ۱۰ میلیون تومان را برای خود پیش‌بینی کردند.

بین سن و جنسیت با تمایل برای کسب تخصص ارتباط معنی‌داری وجود نداشت. همچنین بین سن و جنسیت با کار در نهادهای دولتی یا خصوصی ارتباط معنی‌داری وجود نداشت. بین جنسیت و سطح درآمدی مورد انتظار ارتباط معنی‌داری وجود داشت به طوری که مردان درآمد بیشتری را برای خود پیش‌بینی کرده بودند ($P = ۰/۰۳$).

بحث و نتیجه گیری

شده در مالزی، نشان داده شد کار با حقوق و مزایای بالاتر از اولویتهای دانشجویان داروسازی است.^۶

در مطالعه حاضر، درصد نسبتاً کمی از دانشجویان داروسازی (۲۲/۳٪) تمایل به ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر پس از کسب مدرک عمومی را اعلام کردند، در حالیکه، در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۸۸ توسط McNulty و Mirtallo در امریکا انجام شد، ۶۷٪ از دانشجویان داروسازی، کسب تخصص را از اولویتهای خود دانستند.^۷ این تفاوت می‌تواند ناشی از محدود بودن فضای کار تخصصی داروسازی در ایران باشد. در مطالعه حاضر، دکترای تخصصی فارماسیوتیکس در میان سایر رشته‌های تخصصی محبوب‌تر بود اما در مطالعه امریکا داروسازی بالینی از محبوبیت بالاتری برخوردار بود.^۷

در مجموع، بررسی علاقه‌های تحصیلی و شغلی دانشجویان داروسازی در سایر نقاط کشور و با حجم نمونه بالاتر، و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای انجام فعالیت‌های تخصصی برای داروسازان ضروری به نظر می‌رسد.

سیاست‌گذاران آموزش پزشکی نیاز به شناسایی علایق و اهداف دانشجویان دارند تا بتوانند در طول دوران تحصیل به طور مناسبی آنها را راهنمایی کنند. در این مطالعه مشخص شد که اکثر دانشجویان رشته داروسازی تمایلی به ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر را نداشته و کار خصوصی را ترجیح می‌دهند.

مشابه با یافته‌های مطالعه حاضر، در مطالعه‌ای که توسط Savage و همکاران در ایالات متحده انجام شد، کار در بخش خصوصی به عنوان هدف اصلی شغلی در میان دانشجویان داروسازی مطرح شد.^۲ اما در مطالعه انجام شده در افریقای جنوبی، تمایل به کار در نهادهای دولتی و دانشگاه در نسبت بالایی از دانشجویان داروسازی (۴۷٪) گزارش شد.^۵ علت احتمالی این مسئله، اعطای امتیازهایی نظیر مسکن رایگان، استفاده رایگان از خدمات عمومی و پرداخت کمک هزینه از سوی دولت آن کشور به داروسازانی که در نهادهای دولتی اشتغال دارند، مطرح شده است.^۵ در همین رابطه، در مطالعه انجام

لطفاً به این مقاله از ۱ تا ۲۰ امتیاز دهید.

کد این مقاله: ۶۳۰۸

شماره پیامک مجله: ۳۰۰۷۸۳۸

نحوه امتیازدهی: امتیاز-شماره مقاله

نمونه صحیح امتیازدهی (چنانچه امتیاز شما ۲۰ باشد): ۶۳۰۸-۲۰

References:

1. Ministry of Science, Research and Technology. Guide for selection of academic field, 2013. Tehran: Ministry of Science, Research and Technology; 2013. (In Persian)
2. Baran RW, Shaw J, Crumlish K. Pharmacy student expectations for professional practice. Manag Care Interface. 1998;11(8):50-5.
3. Ministry of Science, Research and Technology. PhD Entrance Capacity of Iranian Pharmacy Schools in 25th Pharmacy PhD Entrance Exam. Tehran: Ministry of Science, Research and Technology; 2013. (In Persian)
4. Savage LM, Beall JW, Woolley TW. Factors that influence the career goals of pharmacy students. Am J Pharm Educ. 2009;73(2):28.
5. Modipa SI, Dambisya YM. Profile and career preferences of pharmacy students at the University of Limpopo, Turfloop Campus, South Africa. Educ Health (Abingdon). 2008;21(3):164.
6. Hasan SS, Kwai Chong DW, Ahmadi K, Se WP, Hassali MA, et al. Influences on Malaysian pharmacy students' career preferences. Am J Pharm Educ. 2010;74(9):166.
7. McNulty RM, Mirtallo JM. Postgraduate academic desires: senior doctor of pharmacy students. Drug Intell Clin Pharm. 1988;22(5):422-4.